

Тыва Республиканын Сут-Хол кожууннун
муниципалдыг бюджеттиг ниити билиг албан чери
Ооржак Т-Б. А. аттыг Алдан-Маадыр ортумак ниити билиг школазы

Тыва дыл башкыларынын методиктиг каттыжышкынынга чугаалажып корген

Протоколдун дугаары 1
«31 август» 2023г.
М.К. удуртукчузу:
Сарылар С.С. /Ооржак Е.Ч./

Чопшээрешкен:
Директорнун ооредилге-кижизидилге талазы-биле оралакчызы
Сарылар С.С.
Сарылар С.С.
«1 сентябрь» 2023 ч.

Бадыладым:
Школазын директору
Ондар Е.Ы.
Дужаалдын дугаары 68
«1 сентябрь» 2023г.ч.

Ажылчын программа

торжун программа

2023-2024

<u>7</u>	ооредилге чылы <u>2</u>	<u>68</u>
клары	неделяда келир шагы	чылда эртер шагы

Тургускан: Ондар Екатерина

Владимирова

Категориязы: 1

Тайлбыр бижик. 7класс.

1.Программанын нийти характеристикказы.

6-гы класска торээн чогаалга ажылчын программа ортумак нийти ооредилгеге хамаарыштыр РФ-гун негелделеринге даянып, Тыва Республиканын ооредилге болгаш эртем яамызынын Национал школа хогжудер институтунун 2012 чылда ундургени «Торээн чогаалга куруне стандартынын» сорулгаларынга болгаш негелделеринге кылган.

2.Школага тыва аас чогаалы болгаш литератураны ооредиринин сорулгалары

Ооредилгиг:

- чогаал созуглелинин тургузуун, уран-чеченин, оон дылынын онзагай талаларын, идея-тематиктиг утказын, композициязын ханысайгарып;
- чогаалдын теориязынын эге билиглеринге даянып, чечен чогаалдын аймаан, жанрын, хевирин, оон бижиттинген тоогузунден чылып;
- чечен чогаалдын онзагайын уран чуулдун оске хевирлери-биле деннеп, орус болгаш оске-даа чоннарнын литературазында тыва чогаалдарнын идея-тематиказы-биле хооннеш уткалыг чогаалдарны деннеп;
- чогаал сайгарарынга ажыглаар янзы-буру медээ-сумелерни (Интернет четкизи, словарьлар, библиографтыг справочниктер, энциклопедиялар) ажыглап сайгарарын ооредир.

-сагыш-сеткили байлак, мозу-будужу чаагай, эпиг-чоптуг-;

Кижизидилгелиг:

-кижилерге,торээн черинге, бойдузунга ынак, хумагалыг;

-хамааты бот-медерели бедик, ада-чурт тоогузун унелеп билир;

камгалап билир кижини кижизидер.

Сайзырадыр:

-уругларнын амьдыралынче бот-тускайлан медерелдиг коружун хевирлеп, чогаадкчы арга-шинээн;

-аас болгаш бижимел чугааны делгереней, утказынга дууштур шын ажыглап, сайгарарын сайзырадыр.

3. Ооредилге планында эртемнин туружу болгаш ролло.

Торээн чонунун чогаалын хандыр шингээдип алыры- оореникчилерге оске эртемнерни чедишкениг билип албышаан, долгандыр турар амыдырал болгаш бойдус, делегей, культура, уран чуул дугайында билиглерни калбартып, чугле тыва чогаалчыларнын эвес, а бугу тыва чоннун байлак дуржулгазын ажыглап билиринге чанчыктырар. Ындыг болганда, тыва чогаал кичээли озуп орр салгалды шын хевирлээринге, оон патриоттуг болгаш моральдыг будужун кижизидеринге эргежок чугула эртемнерин бирээзи.

4. Эртемни ооренген соонда туннелдер:

- Ооредилгенин *бот-тускайлан туннелдери* оореникчинин узел-бодалын бот-тодарадып, бот-сайзырадып, бот-углап билиринче, ооредиринин чугулазын, чаа билиглер шингээдип алырын медреселдиди-биле угаап билиринче, хой чоннарнын аразынче хууда болгаш хамааты туружун быжыглап, амыдыралчы планнарны тургузуп, ону боттандырарынче угланган болур.
- *Предметтиг туннелдер* кижинин ажыл-хирээнин дараазында байдалдарынче: эртемнин спецификазы медресе билип алырынче, чаа билиглерни чедип алырыннын янзы-буру аргаларнын ажыглап шангээдиринче, теориялыг билиглерни амыдырал-биле холбап ооредиринче, эстетиктиг корушту хевирлээринче угланган болур.
- *Метапредметтиг* туннелдер оореникчилерге чогаал эртемнин оске эртемнин теория-практиктиг билиглери –биле чергелештир ооредиринче, ооредиринин бот-тускайлан, коммуникативтиг (харылзаа тудуп, чугаалажып билиринин) регулятивтиг (бот-тускайлан-угланышышкынныг), чаа билиг алырыннын аргаларын шингээтиреринче угланган болур.

5. Эртемнин кол утказы

7-гы класска уруглар тыва аас чогаалы биле литературанын ылгалын, аас чогаалындан ужукталган литературанын хевирлерин коор. Моон ангыда программада колдуунда уругларнын хар-назынын аайы-биле арын-нуур, эш-оор, куш-ажыл дээн Ышкаш мосу-будуш айтырыгылары-биле холбашкан чогаалдар кирген. 7-гы класска нийтизи-биле 68 шак кордурген. Оларны чаа программа сзугаар 58 шакты теориялыг билиглерже, 5 шакты класстан дашкаар номчулгаже, 5 шакты чугаа сайзырадылгазынче, .

6. Оореникчилернин билинин деннелинге негелделер:

- улустун аас чогаалы маадырлыг тоолдарнын онзагайын тодарадып билир.
- аас чогаалы хевирлерин билир
- Номчаан чогаалынга хамаарыштыроскенин бодалын дынннап билир

- Номчаан чогаалынга хамаарыштыр шинчилел болгаш чогаадыкчы ажылдарны у кылыры
- **Оон ангыда дараазында мергежилдерни болгаш чанчылдарны чедни алыр ужурлуг:**
 - чогаалда деннелге болгаш эпитеттер тып шыдаар, оларнын чогаалга ролун тодарадып билир;
 - чечен чогаалдын кол темазын тодарадып шыдаар;
 - чогаалдын утказын план ёзугаар делгеренгей болгаш кысказы-биле дамчыдып шыдаар;
 - шулуктернин аянныг номчулганыче кичээнгейинче салып турар;
 - Чогаадыннын ийи хевири бодуну-биле бижип шыдаар (чурумал, тоожуушкун)
 - Ооренген чогаадыгларынга даянып, чараш мозу-будуш айтырыгларын сайгарып турар.

7. Оореникчилернин билиинин туннелдерин унелээри

Оореникчилернин билиинин туннелдерин унелээрге,

- улустун аас чогаалынын хевирлерин маадырлыг., авторлуг тоолдар),
- аас чогаалы болгаш литературанын ылгадарын
- аас чогаалындан укталган чогаалдын хевирлери (авторлуг тоолдар, басня)
- эпитет болгаш деннелгени танып билирин
- чечен созутгелдернин кол темазы болгаш, идеязын илередип билирин коор.

7-ги класска тыва чогаалга ажылчын программа

Тема, эгеини ады	Программанын ужур-утказы	Шагы	Хуну		Өөреникчилернин күүседир ужурлуг кол-кол ажыл-чорудулгасы
			эрттирер хуну	эрткени	
Чеченнернин соңу					
Улустун аас чогаалы	Литература – амыдыралдың көрүнчүү.	1	04.09.		Нийти ажылдаары: чогаалчынның ажыл-чорудулганын аас-биле чырыдары. Чечен чогаалдың уран чүүлдүн өске херирлери-биле харылзаанын илередири. Бодунун номчаан чогаалынга үнелел бээри. Чечен чогаалда омур-хевирлерниң болгаш болушкуннарның сырый холбаалыын бадыткалдыг илередип билири. Номчукчуга билдингир тыва улустун маадырлыг тоолу «Танаа-Херел». Бөлүктөп ажылдаары: маадырлыг тоолдун онзагайын тодарадыры. Нийти ажылдаары: маадырлыг тоолдун тема, идеязын тодарадыры. Маадырларның омур-хевиринге үнелел бээри. «Национал аажы-чаң» деп терминге хамаарыштыр бодунун бодалын илередип билири. Шаң-Хаанга болгаш Шулбус-Хаанга деңнелгелиг үнелелди бээри. Маадырлыг тоолду сайгарып өөренири.
	Ачыты Кезер-Мерген	1	07.09		
	Маадырлыг эпос: «Танаа-Херел» «Бокту-	2	11,14.09		«Бокту-Кириш, Бора-Шээлей» деп маадырлыг тоолдун улустун аас чогаалында туружун болгаш утказын тодарадыры.

	Кириш, Бора-Шээлей».	2	18,21.09	<p>Маадырлыг тоолда кыс кол маадырнын еске омур-хевирлеринин маадырлыг чоруктар кылырынга эрес-дидимин ажыдары. Маадырлыг тоолдарнын (эпостун) тема болгаш идеясын тодарадып билири, дылдын чурумалдыг аргаларынын салдары, бойдус чурумалынын, портреттин, детальдын эпостун утказын тодарадырынга салдарын сайгарып билири.</p> <p>Маадырлыг тоолдарнын тургузуг, утка-хөөн болгаш бижиттингенинин онзагайы-биле таныжары. Дылдын чурумалдыг аргаларынын, бойдус чурумалынын, портреттин, детальдын идея тодарадырынга салдарын сайгарып билири.</p>
Аас чогаалынын салдары-биле				
Тыва чогаалчыларнын шүлүк чогаалы	В.С. Серен-оол «Каң-кыс»	2	28.09. 02.10.	<p>Чогаалчынын чогаалдыкчы намдары-биле таныжылга. Белүктөп ажылдаары: чогаалдын жанрын, тема, идеясын, сюжетин, тургузуун тодарадып, сайгарып билири. Маадырлыг тоолдун кол маадыры Бора-Шээлей биле Каң-кыстын омур-хевирлерин деннеп сайгарары. Маадырлыг тоолду сайгарып өөренири. Маадырлыг тоол биле авторлудуг тоолдун ниити болгаш ылгавырлыг талаларынын дугайында чугааны чорудары. Маадырлыг биле авторлудуг тоолдарнын ниити болгаш ылгавырлыг талалаын бадытталдыг сайгарып билири.</p>
	Ч/с. Чогаалдыг «Каң-кыс маадырлыг кыс»	1	05.10	

<p>Тыва чогаалчыларның проза чогаалы</p>	<p>М. Б. Кенин-Лопсан. Чечен чугаа «Хайыралыг Калчан-Шилги». Кл. Д. Н. Аьт- кижинин оннуу <i>Литература теориязы: чогаалдың тема болгаш идеязы</i></p>	<p>2</p>	<p>09.12.10. 16.10. 19.10.</p>	<p>Тоожунун тема болгаш идеязын илередип билири. Маадырларның омур-хевиринге үнелелди берип билири, оларның чогаалдың идеялиг уjur-утказын ажыдарынга салдарлыын тодарадыры. Бөлүктөп ажылдаары: чогаалга хамаарыштыр бөдүүн болгаш нарын план, уjur-утказынга хамаарыштыр айтырыгларны тургузуп билири. Харыылап тура, бодунуң бодалын, туружун шын база бадыткалдыг илередип билири. Словарь-биле ажыл. Чогаалдың ниити литературлуг сайгарылгазын кылып билири. «Тема» болгаш «идея» деп терминнерни билири.</p>
<p>Россия чоннарының литературазы. Делегей литературазы</p>	<p>Джоогийн Цэдэв. Шүлүк «Улуг Гобиде өг» (Очулгазы Ю.Ш. Кюнзегештии) М.Б. Доржу «Аас чогаал».</p>	<p>1</p>	<p>23.10. 26.10.</p>	<p>Сөзүглелдин аянынг номчулгазы. Шүлүктүн сайгарылгазы: идеялиг утказын ажыдып билири. Номчаан чогаалынга дүүштүр деңгелелиг сайгарылганы кылыры: чоннуң ниити, бот-тускайлаң чанчылчаан культуразының онзагайы. М.Б. Доржунуң «Аас чогаал» деп шүлүүнүн темазын, идеялиг утказын тодарадып билири. Аянынг номчулга. Лириктиг чогаалдың улустуң аас чогаалы-биле холбаалыын бадыткалдыг тодарадып билири. Лириктиг чогаалды сайгарары. Шүлүктүн темазын, идеялиг утказын тодарадып билири. Аянынг номчулга.</p>

<p>Лириктиг маадырның салдарын тодарадыры. Лириктиг чогаалдың улустуң аас чогаалы-биле холбаалыын бадыткалдыг тодарадып билири. Лириктиг чогаалды сайгарары.</p>					<p>Лириктиг маадырның салдарын тодарадыры. Лириктиг чогаалдың улустуң аас чогаалы-биле холбаалыын бадыткалдыг тодарадып билири. Лириктиг чогаалды сайгарары.</p>
<p>Мен – чаа Тываның оглу мен</p>					
<p>Тыва чогаалчыларның проза чогаалдары</p>	<p>С. К. Тока. Роман «Араттың сөзү». Чаа ужуражылышкыннар Кайнаар баарыл? Чер бажынга Одаглар хып тур Маадырларнын омур- хевири</p>	<p>1 1 1 1 1</p>	<p>06.11 09.11. 13.11 16.11 20.11</p>	<p>1 1 1 1 1</p>	<p>С. К. Токаның «Араттың сөзү» деп романының бижиттинген төөгүзү-биле кыска таныжылга. Романның маадырларының болгаш сюжединиң төөгү-биле холбаалыы. Маадырларның омур- хевиринге, аажы-чанынга үнелел бээри. Романның утказын ажыдарынга омур-хевирлерниң салдарын сайгарган чугаага киржири. Романның бижиттингенинге хамаарыштыр төөгүлүг үндезиннерни өөренип көөрү. Бот ажыл: номчаан чогаалынга хамаарыштыр бөдүүн болгаш нарын планнарны тургузуп билири. Темага дүүштүр бижимел дыңнадыг кылып билири. Нийти ажылдаары: темага хамаарыштыр бижимел дыңнадыгны белеткээри.</p>
			<p>23.11</p>	<p>1</p>	

	<p>С. А. Сарыг-оол. Роман «Аңгыр-оолдун тоожу».</p>			<p>Чогаалга хамаарышкан айтырыгларга өөреникчинин бодунун бадыгкалдыг харылап билири. Чогаалды сайгарары. Тыва лигературада С.А. Сарыг-оолдун «Аңгыр-оолдун тоожу» деп чогаалынын ужур-утказы болгаш туружун тодарадыры. Чогаалдын сюжединде маадырларнын төөгүлүг болушкуннар- биле харылзаазын тодарадыры. Романның сюжединиң болгаш омур-хевирлер системазынын онзагайын илередири.</p>
	<p>Дагаа чылдыг мен</p>	1	27.11	
	Шагаа	1	30.11	
	Пош пажынга	1	04.12.	
	Улусчу езу-чанчылдарны коргускени	1	07.12.	
	Ч.с. Чогаадыг «Мээн ынак маадырым»	1	11.12	<p>Чогаалда болушкуннарнын болгаш маадырларнын төөгү-биле холбаалыын илередири. Романда езу-чаңчылдарнын, чүдүлге- сүзүглелдин маадырнын кижини болуп хевирлеттинеринге салдарын тодарадып билири. Чогаалга хамаарыштыр бөдүүн болгаш нарын план, ужур-утказынга хамаарыштыр айтырыгларны тургузуп билири. Чогаалдын кол маадырынын салым-чолунга езу- чаңчылдарнын, чүдүлге-сүзүглелдин киржилгезин тодарадыры.</p>
	Кл. д.н. «Аңгыр-оолдун тоожу».	1	14.12	
	Номчуттунмаан эгелер			
	Б.Д. Ховенмей. Чечен чугаа «Чүү болганыл?»	1	18.12.	<p>Чогаалчынын чогаадыкчы ажыл-ижинин делгелгези-биле таныжылга. Номчаан чогаалынга хамаарыштыр үнелел бижиири (сөзүглелге хамаарыштыр өзек сөстөрни тывары).</p>
				<p>Чечен чугаанын темазын, идеялиг утказын</p>

					<p>тодаралып билири. Чогаалдың идеясын илередиринге кол маадырның омур-хевиринің болгаш дылдың уран аргаларының салдарын тодаралдыры. Чогаалды сайгарары.</p>
<p>Россия чоннарының литературазы. Делегей литературазы</p>	<p>С.Р. Эллай. Шүлүк «Экий, тыва чонум!» (очулгазы Ю. Ш. Кюнзегеш)</p>	<p>1</p>	<p>21.12.</p>		<p>Чогаалчының чогаалдыкчы намдары-биле таныжылга. Чогаалда национал онзагай деп билиишкин-биле ниити таныжылга. Россия чоннарының чечен чогаалының жанр болгаш утка-хөөн талазы- биле онзагайынга хамаарыштыр бодунун хамаарылгазын илередип өөренири. Чогаалдың уjur-утказын көргүзеринге лириктиг маадырның ролун илередири. Шүлүктү сайгарары.</p>
<p>Угаан болгаш сеткил</p>					
<p>Тыва чогаалчыларның проза чогаалдары</p>	<p>С.А. Сарыл-оол. Чечен чугаа «Сорутга». 1,2 -ги эгенин сайгарылгазы 3-ку эгенин сайгарылгазы</p>	<p>1 1 1</p>	<p>25.12. 28.12. 11.01.</p>		<p>Чечен чугааның темазын болгаш идеясын, бойдус биле кижиниң аразында харылзаалыын тодаралдыры. Кол маадыр Дукарның, ооң психологтуг байдалын тодаралдып, аңаа характеристика бээри. Дылдың чурумалдыг аргаларының</p>

	<p>Чечен чугаада пейзаж чурумалы</p> <p>О.О. Сувакпит. Шүлүк «Ыылар».</p> <p>Ч.с. Чогаадыг «Кижки – бойдустун толугу»</p>	<p>1</p> <p>1</p>	<p>15.01.</p> <p>18.01.</p>		<p>салдарын илередиپ билири. Чогаалдың адының уjur-утказын, деталдарны көргүскениниң салдарын тодарадыры. Чечен чугааның сюжедин, көдүртүнген чидиг айтырылларны тодарадыпбилири</p> <p>Эжеш ажылдаары: шүлүктүң темазын болгаш идеясын тодарадыры. Лириктиг чогаалдың сайгарылгазы. Шүлүктүң кол нарын айтырыын тодарадыры. Бойдус камгалалының темазын чогаалда чырытканының онзагайын сайгарары. Шээжи-биле аянынг номчулга.</p>
	<p>К-Э. К. Кудажы. Тоожу «Кызыл-Бөрттүг».</p>	<p>3</p>	<p>22,25,29.01.</p>		<p>Чогаалда авторнун бот-тускайлан тоожуушкун аянының онзагайын илередип билири. Чурттун төөгүзүнүң чидиг айтырылларын көргүзери. Кол маадырнын омур-хевириниң сайгарылгазы. Тоожунун сайгарылгазын кылып тура, дылдың чурумалдыг аргаларын илередири. Өөренген чогаалынга даянып, чараш мөзү-шынар болгаш сагыш-сеткил үнезинге хамаарыштыр маадырның сүзүктөрүн илередири.</p>

	Ш.М. Суван. Чечен чугаа «Чээн оол».	1	01.02.	Чечен чугааның бичии маадырының психолгуг болгаш эмоционалдыг байдалдарын тодарадыры. Мөзү-шынар темазын авторнуң ажытканы.	Чечен чугаа – улуг эвес, биче хемчээлдиг проза жанры деп билишкенини тодарадып билири. Чечен чугааның проза жанрының өске хевирлеринден ылгалын тайылбырлап билири.
	<i>Литература теориязы: чечен чугаадугайында билг</i>	1	05.02.		
Чечен чогаал делегейинде мөңгө темалар					
Тыва чогаалчыларның проза чогаалдары	С.Б. Пюрбю. Тоожу «Эргешпей дугайында тоожу».			Чогаалдың төөгүлүг үндезинин тургузуп билири. Чогаалдың маадырларына болгаш болуушкуннарына авторнуң хамаарылгасын илередиپ билири. Кол маадырнын овуру хевиринге үнелел берип, ооң өскелерге бот-башкарнып өөрениринге кижизидикчи салдарын тодарадып билири.	
	1,2,3-ку эгелер	1	08.02.		
	4,5,6-гы эгелер	1	12.02.		
	Тоожу дугайында билг	1	15.02.		
	О.К. Саган-оол. Чечен чугаа «Найырал».	2	19.22.02.		Эжеш ажылдаары: чогаалдың темазын болгаш идеязын бодалын тодарадып билири. «Найырал» деп чечен чугааның амыдыралчы үндезиннерин, кол маадырның иштики делегейинин (психологиязынын) болгаш аажы-чаңының өскерлеринге салдарлыын илередип билири. Номчаан чүүлүн чоок кылдыр эдерти чугаалаары (Адар-оол болгаш Марусяның аян-чоруу, бойдустун берге байдалдарының үезинде боттарын алдынып билири). Найырал

		1	26.02.	<p>Чечен чогаалдың темазын болгаш кол бодалын тодаратып, чогаалда пейзажтын салдарын билири. Маадырларның омур-хевиригге үнелел берип, чечен чугааның дылының онзагайын сайгарып билири.</p>	<p>темазын чураанын ажыдып, сайгарып билири.</p>
	<p>К-Э. К. Кудажы. Чечен чугаа «Сарыг-оолдун плантациязы».</p> <p>Кл.д.н. Уруглар чогаалчылары болгаш оларнын чогаалдары</p>	1	29.02.	<p>Маатренаның омур-хевиригге даянып, дайын темазына тодаргай беседаны чорудары. Салгалдар аразында харылзааны чогаал сөзүглелиниң ажыдып шыдааны. Орус херээжен маадыр Матренага авгорнун хамаарылгазын бодунун билип турары-биле илередип билири.</p>	<p>Чогаалчы И.Иргиттин чогаалдыкчы ажыл-чорудулгазы-биле таныжары. Чогаалдың темазын болгаш идеязын тодаратыры. Өөрөнгөн литература теориялыг терминнер, билишкиннерге даянып, сөзүглелдин анализин кылып билири. Чогаалдыкчы ажыл: бердинген темага чогаалдыг бижип билири. Тоожу – эпиктиг калбак чогаал жанры деп билишкинни тодаратып билири. Тоожу биле</p>
	<p>М.Б. Доржу. Чечен чугаа «Дайынныг кино көргөш».</p>	1	04.03.		
	<p>И. Б. Иргит. Чечен чугаа «Эргим Уля угбай».</p>	1	07.03.		
	<p>Литература теориязы: тоожу, композиция болгаш сюжет.</p>	1	11.03.		

						чечен чугааның ылгалын тайылбырлаары. Литература теориялыг кол терминер, билишкннер-биле таныжып, чогаалды сайгарарынга ажыглапбилири.
Поэтиктиг одуруглар						
Тыва чогаалчыларнын шүлүк чогаалы	С.Б. Пюрбю. Шүлүк «Төрээн дылымга».	1	14.03.			Лириктиг чогаалды аянынг номчуп билири. Чогаалдын темазын болгаш идеязын тодарадыры, дылдың чурумалдыг аргаларынын чогаалдың идеязын илередиринге салдарлын сайгарып билири. Төрээн дылын өөренириниң чугулазын бодунун билип турары- биле, бодалдарын бадыткалдыг чижектерлиг, илередип билири.
	А.А. Даржай. Шүлүк «Авамга».	1	18.03.			Шүлүктүн темазын болгаш идеязын тодарадыры. Ава кижиниң овурун тускай чуруп илереткенин тодарадып билири. Аваның өг-бүледе, ниитилелде ажык-дузазының дугайында угаап бодап, билири. Шүлүктүн идеязын ажыдарынга чурумалдыг аргаларнын салдарын сайгарылгага чорудары. Шээжи-биле аянынг номчууру.
	Кл.Д.Н. «Ава – эн-не унелиг кижжи»	1	21.03.			
	М.А. Кужугет. Шүлүк «Бак сагыш башка халдаар».	1	01.04.			Кижилернин аажы-чаңында үнелиг чүүлдерни номчаан чогаалында илереттингенин бодунуң туружу-биле тодаргайлап билири. Шүлүктүн кижизидикчи талазынын онзагай күштүүн

						тыва улустун үлегер домаа болгаш дылдың чурумалдыг аргалары- биле бадыткап билيري. Чогаалдың адының символиктиг утказын, улустун аас чогаалы-биле харылзаалыын ажыдып билيري.
	Р.Д. Лудуп. Шүлүк «Чавыс-чавыс көжүпчоруур булуттарлыг».	1	04.04.			Шүлүктүн идея болгаш пафозун тодарадып тургузуун сайгарары. Шүлүктүн идеялиг утказын ажыдарынга бойдус чурумалы болгашдылдың уран-чечен аргаларының салдарын тодарадыры.
	<i>Литература теориязы: шүлүк дугайындабилги.</i>	1	08.04.			Өөрөнгөн литература теориялыг терминнер: шүлүк, аян, хемчээлболгаш өске-даа билиишкиннерге даянып, сайгарылга күүседип билيري.
Бодунарның төөгүнер өөренинер						
Тыва чогаалчыларның шүлүк чогаалы	С.А. Сарыг-оол. Шүлүк «Алдан-маадыр».	2	11,15.04.			Чогаалдың тема болгаш идеязын төрөөн черниң төөгүзү-биле холбаштырып, тодарадып билيري. Чогаал маадырларының амыдыралын уран чүүлдүн өске хевирлери-биле холбаштырып тайылбырлап билيري. Чоннун коргуш чок маадырларының дугайында чогаалдың төөгүлүг үндезинниң. Шүлүктүн шээжи- биле аяныг номчулгазы.
	Р.Д. Лудуп. Шүлүк «Улаастайга».	1	18.04.			Шүлүктүн төөгү-биле холбаалы. Дылдың чурумалдыг аргаларының идея, тема илередиригге салдарынын сайгарып билيري. Чогаалдың мезү-шынар айтырыын

						көдүреринге чугулазын бадыткалдыг чижектер-биле илередип билири. Шүлүктү аянынг номчууру.
			22.04.	1	Ч.с. Чогаалдыг «Алдан маадырлар – бистин огбелеривис»	Шүлүктүн төөгүлүг болушкуннар-биле харылзаазын тодарадыры. Чогаалдын уран чурумалдыг аргаларынын салдарын тодарадыры. Лириктиг шүлүктүн сайгарылгазы: хамааты туруш хевирлээринге чогаалдын бижиттинген аянынг онзагайынилередип билири. Чогаалды аянынг номчууру.
Тыва чогаалчыларнын проза чогаалдары			29.04.	1	И.У. Бадра. Тоожу «Ужудукчу Кидиспей».	Чогаалдын төөгүлүг үндезиннин тодарадып билири. Тываның бирги ужудукчузу Чооду Кидиспей дугайында амыдырал-биле холбап сайгарары. Номчаан чогаалынга хамаарыштыр долу харыылыг сайгарылгалыг чугааны чорудары.
			02.05.	1	<i>Төлөвилел-биле ажыыл</i>	Бот хуузунда «Роман жанрының жанр талазы-биле онзагайлары»деп темага төлевилел кылыры.
Тыва шии чогаалы			6,13,16.05.	3	К-Э. К. Кудажы. Драма «Он бир».	Чогаалдын тема болгаш идеясын илередип билири. Шиини рольдап аянынг номчууру. Хамааты туруш хевирлээринге огаалдын

						<p>кижизидикчи салдарын бадьтжалдыг чижектерлиг сайгарып билири. Шиинин маадырларынга тус-тус характеристика бээри. Номчаан чогаалынга хамаарыштыр үнелел бижиири (сөзүглелге хамаарыштыр өзек сөстөрни тывары).</p>
	<p>Кл. д. н. «М.Эргеп «Эр кара эзирлер»</p>	1	20.05.			
	<p><i>Литература теориязы:</i> шии чогаалы Кагаптаашкын, курлавыр</p>	1	23.05.			<p>Шии чогаалының онзагай талаларын сайгарып билири, маадырларга тус-тус үнелел берип өөренири.</p>

